

نگاهی به دلایل موج عظیم نگرانی ها از توافق ۲۵ ساله ایران و چین؛

درهم آمیختگی یک معادله مجهول با معضل بی اعتمادی

محبوبه ولی

قرار داد ۲۵ ساله ایران و چین پس از مدت ها حرف و حدیث و فراز و نشیب، در ابتدای سال ۱۴۰۰ میان دو کشور امضا شد. با وجود تعطیلات نوروز و غیاب بخشی از رسانه ها، کمتر ایرانی رami توان یافت که ویدئو یا پیام مکتوبی در همین روزهای تعطیل، علیه توافق یاد شده، دریافت نکرده باشد؛ حتی در گروه های خانوادگی!

آیا پار سال وقتی قرار داد چین با ۱۸ کشور عربی در مسیر اجرای پروژه «یک کمربند و یک جاده» منعقد شد؛ آن کشور ها هم چنین حجمی از هجمه علیه توافق منعقد شده را تجربه کردند؟ بررسی نمونه های متعدد نشان می دهد ایران در این زمینه مانند بسیاری از موارد دیگر، کشوری منحصر به فرد و متفاوت است. دو سه سال پیش هم وقتی نوبت به ایران برای امضای کنوانسیون خزر رسید، فریادهای واسفا از «خز فر ووشی» بلند شد. فریادهای حاکی از این بود که ایران قصد دارد سهم خود از خزر را به روسیه واگذارد.

منتر و معیار های سیاسی به جای کارشناسی

جالب آنکه این نگرانی جمعی، با توضیح و تشریح هیچ کارشناس و مقام دولتی بر طرف نمی شود و برای آنها که حیران و سرگردان، صرفا ناظر

«زنده بادها» و «مرگ بر» های آتشین هستند، مکشوف نمی شود که بالاخره حق با کدام طرف بوده است و مثلاً در مقوله خزر، دقیقاً چه رخ داده است؟ از این رو این پدیده که چگونه هر تصمیم دولت و در سطح کلان تر، نظام، اینگونه مورد تیر انتقادات عمومی قرار می گیرد و بعدها آب ها از آسیاب می افتد، در نوع خود قابل توجه است. نکته ظریف دیگر در این مقوله، این است که اساساً این مخالفت ها بدون آگاهی از چند و چون و جزئیات تصمیمات گرفته شده است. به طوری که در موضوع توافق ایران و چین، هیچ جزئیاتی از مفاد قرار داد امضا شده، منتشر نشده و فاکتور های لازم برای بررسی کارشناسی و اقتصادی آن وجود ندارد و این نا آگاهی امکان تأیید یا رد تام و تمام این توافق را فراهم نمی کند؛ با این حال قرار داد یاد شده، دو دسته موافق و مخالف سرسخت دارد.

موافق و مخالفانی که نه با منتر و معیار علمی و کارشناسی، بلکه با گرایش های سیاسی خود دست به مخالفت یا موافقت می زنند. محور اصلی بسیاری از مخالفت ها نیز همین نا آگاهی از مفاد قرار داد ۲۵ سال با چین است. هر چند که کارشناسان و سیاستمداران مکرر توضیح می دهند که اختفا جزئیات قرار دادهای و توافقات کشورها با یکدیگر، یک رسم رایج و حتی لازم در عرصه بین الملل است.

رضا نصری، کارشناس مسائل بین الملل در همین ارتباط در رشته توثیتی به این اصل اشاره کرده و برای نمونه از مذاکرات «معاهده تجاری و سرمایه گذاری فرآتالایک» میان آمریکا و اتحادیه اروپا (TTIP) یاد کرده که به نوشته او در جریان این مذاکرات از دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۸، حتی یک شهروند یا سیاستمدار آمریکایی یا اروپایی، خارج از دایره محرمان از محتوای آن مطلع نبود. او در ادامه توضیح داده: «بهره ایران همواره از این «محرمانگی» یک بهره «حداقلی» است و دولت بعضاً ناچار است برای تسکین نگرانی ها و آرام کردن آذهای عمومی یا مشتاش را نزد رقیب نامحرم باز کند یا برای فرو نشاندن تئوری های توطئه، در اظهارات خود از اهمیت قرار داد فرو بکاهد و در این میان دولت های غربی در امتیاز دهی به ایران ضرورت کمتری احساس خواهند کرد.» با وجود هشدار های کارشناسانی از این دست، اما از آن جایی که بخشی از این مخالفت ها، بن مایه سیاسی دارند و بس، به نظر نمی رسد افشای جزئیات قرار دادهای نیز تأثیری بر آنها داشته باشد مگر آنکه دستاویز های تازه ای دهد برای جنجال های بیشتر.

تجربه های تلخ افکار عمومی از «عتماد»

علت دیگر و البته مهمتر این موج مخالفت را باید در تجربه جمعی نسبت

دولت روحانی رو به اتمام است و برای مردم این سوال مطرح است که اگر سر نوشت سند همکاری ۲۵ ساله با چین به سر نوشت برجام یا چیزی بدتر از آن دچار شود، مسئولیت آن با کیست؟

به تصمیمات قبلی نظام و دولت ها جستجو کرد. این تجربه جمعی، خاطره خوشایندی از این تصمیم ها ندارد. در تمام بیش از چهار دهه گذشته، ایرانیان خاطره اعتماد هایسی را به یاد می آورند که در زمینه های سیاست داخلی، سیاست خارجی، اقتصاد و حتی فرهنگ و اجتماع به تصمیمات کلان داشتند اما بعد نتیجه بسیار تلخی از اعتماد خود گرفتند.

هنوز پس از چهار دهه از جنگ، بسیاری از مردم در این حسرت به سر می برند که کاش حاکمیت درباره ادامه جنگ با عراق، تصمیم دیگری می گرفت؛ تصمیمی که کم هزینه تر بود. گذشته از درستی یا نادرستی این حسرت ها، آنچه در این نوشتار مورد توجه است، وجود چنین حسرت هایی است.

علت دیگر و البته مهمتر این موج مخالفت را باید در تجربه جمعی نسبت

زبانبار آنها برای مردم، نمونه دیگری از تجربه ناخوشایند عمومی از اعتماد به تصمیمات مسئولان و تصمیم گیران کشور است.

در سال های اخیر هم که تجربه بسیار تلخ «برجام» همچنان زهر به کام مردم می ریزد، از این رو سست که توضیحات مقامات برای دعوت افکار عمومی به آرامش و کاستن از بار فشارها و هجمه ها به توافق ایران و چین، چندان کار ساز نیست. محمد جواد ظریف، به عنوان رئیس دستگاه دیپلماسی و مجری سیاست خارجی کشور، در میان موج بلند انتقاداتی که این روز ها متوجه قرار داد ایران و چین است، یادداشتی در اینستاگرام منتشر کرد و در آن پس از چکیده ای از اهداف و ویژگی های برنامه راهبردی ایران و چین، نوشت که قرار نیست هیچ نقطه ای از ایران به چین واگذار شود، هیچ امکانی برای در اختیار گرفتن پایگاه نظامی از سوی چین در این سند وجود ندارد، مدیریت یا بهره برداری هیچ منطقه یا حوزه ای به چین واگذار نمی شود... او تمام سعی خود را می کند که اعتماد عمومی را نسبت به این توافق جلب کند اما گزاره «واگذاری کیش به چین» همچنان در فضای مجازی دست به دست می شود.

مسئولیت با کیست؟

از سوی دیگر دولت روحانی رو به اتمام است و برای مردم این سوال مطرح است که اگر سر نوشت این قرار داد به سر نوشت برجام یا چیزی بدتر از آن دچار شود، مسئولیت آن با کیست؟ مجید رضا حریری، رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین چندی پیش طی میزگردی در شبکه پنج تلویزیون گفته بود که مسئولیت بستن قرار داد ۲۵ ساله با چین را دو چهره سرشناس از سوی مقام معظم رهبری به عهده گرفتند؛ علی لاریجانی در ایام ریاست مجلس و علی آقامحمدی، مسئول اقتصادی دفتر رهبری. بخش دیگری از مخالفت ها نیز مربوط به همکاری های پیشین با چین است. برای افکار عمومی ایران، چین کشوری با جمعیت میلیار دی است که جنس های بی کیفیتی را روانه بازار ایران کرد و بسیاری از مشاغل را ورشکست کرد، مافیای صید ترال کشتی های آن در آب های جنوب به کابوس صیادان ایرانی بدل شده، در قرار دادهای بزرگی مانند ساخت آزادراه تهران - شمال و توسعه

علی رغم تعطیلات نوروز و غیاب بخشی از رسانه ها، کمتر ایرانی رami توان یافت که ویدئو یا پیام مکتوبی در همین روزهای تعطیل، علیه توافق یاد شده، دریافت نکرده باشد؛ حتی در گروه های خانوادگی!

فاز ۱۱ پارس جنوبی و پروژه های دیگر خلف وعده کرد و دست ایران را گذاشت توی پوست گردو و موارد دیگری از این دست است که منجر به این شده که به طور کلی شهروند ایرانی نگاه چندان مثبتی به توافق با چین نداشته باشد. با این حال کرسی های بزرگی که تحولات دنیای معاصر را رصد می کنند، چرخش قدرت به سوی شرق و خصوصاً چین را به شکل غیر قابل انکاری پیش بینی می کنند و این فرصت بزرگی برای ایران است که بخشی از شکل گیری قدرت نوین باشد. کاری که بسیاری از کشورهای دیگر در صد برنامهریزی برای آن هستند. در این کشورها آیا مردم به اندازه ایرانی ها نگران هستند؟ پاسخ منفی است؛ اما چرا؟ ضرورت اطلاع مردم از تمام آنچه حاکمان می کنند، یک دروغ و فریب بزرگ و البته مغایر با اصول مملکت داری است. آنچه اصولی است این است که شهروندان نظام حاکم، دولت مطلوب خود و سیستم های نظارتی را انتخاب می کنند و سپس بر مبنای اعتمادی که میان آنها و نهادهای مذکور شکل می گیرد با فراغ خیال به زندگی می پردازند و اداره کشور را به آنان می سپارند. زمانی که آن اعتماد مخدوش می شود شهروندان هر رفتار نهادهای حاکم را با سوء نیت و نگرانی دنبال می کنند و چنین می شود که هر تصمیم دولت و حاکمیت فارغ از درستی و نادرستی آن، اینگونه تخطئه و تخریب می شود؛ آنچه این روزها در جریان قرار داد ایران و چین می گذرد، سند روشنی بر تخریب همین اعتماد است. هر چند شماری گربه قصانی عوامل خارجی را عامل موج مخالفت ها با قرار داد چین عنوان می کنند اما باید گفت که این همه چشم و گوش دوخته به عوامل خارجی، نشانه دیگری از همان بی اعتمادی است!

تصور می کردند و هنوز تصور می کنند که درباره مشارکت از جانب نظام تعصب و اصراری وجود ندارد.

او با رد این دیدگاه گفت: بارها در تحلیل هایم عنوان کرده ام که حضرت آقا از مشارکت حداکثری ذره ای کوتاه نمی آیند و به این مساله اعتقاد قلبی دارند و بر من روشن بود که مساله مشارکت برای حضرت آقا بسیار مهم است و اظهارات بهمن گذشته ایشان پیمای بسیار خوب و قدرتمند برای همه طیف های کشور بود.

روی موج کوتاه

ظریف:

ایران و ایالات متحده دیداری نخواهند داشت

محمد جواد ظریف، وزیر خارجه ایران پس از جلسه دیروز کمیسیون مشترک برجام در تویتر نوشت: در جلسه مجازی کمیسیون مشترک برجام، ایران و اتحادیه اروپایی اترو بیکی اروپایی +۲، توافق کردند سه شنبه آینده در وین گفت و گو را به صورت رودر رو از سر بگیرند. هدف: سریعانهایی کردن رفع تحریم ها و اقدامات هسته ای، از طریق طراحی مسیر رفع تمام تحریم ها، و پس از آن توقف تدابیر جبرانی از سوی ایران. ایران و ایالات متحده دیداری نخواهند داشت؛ غیر ضروری است.

آمریکا:

فعلا انتظار مذاکرات مستقیم با ایران را نداریم

صفحه تویتر شبکه الجزیره پس از برگزاری جلسه امروز کمیسیون مشترک برجام که هفته آینده در وین ادامه خواهد یافت، به نقل از سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا نوشت: مادر گفت و گوهای نشست وین مشارکت خواهیم کرد تا درباره بازگشت دوجانبه به توافق هسته ای ایران گفت و گو کنیم. الجزیره به نقل از این سخنگو ادامه داد: ما انتظار گشایشی فوری درباره موضوع هسته ای ایران را نداریم. الجزیره نوشت که این سخنگو همچنین درباره مذاکرات با ایران گفته است: در حال حاضر انتظار مذاکرات مستقیم با ایران را نداریم.

یونپا:

ایران در آینده نزدیک نفتکش کره جنوبی را آزاد می کند

به گزارش خبرگزاری یونپا، یک منبع دیپلماتیک که می خواست نامش فاش نشود، در گفت و گو با این خبرگزاری مدعی شد: ایران احتمالاً قصد دارد نفتکش توقیف شده کره جنوبی و کاپیتان آن را «در آینده نزدیک» آزاد کند و «پیشرفت چشمگیری» در مذاکرات برای پایان دادن به توقیف تقریباً سه ماهه این نفتکش وجود داشته است. مشخص نیست که چرا ایران موافقت کرده این کشتی و آزاد کند اما ظاهراً طبق گمانه زنی ها، تهران و سنول درباره آزادسازی پول بلو که شده ایران به میزان ۷ میلیارد دلار تحت تحریم های آمریکا در بانک کره جنوبی پیشرفت حاصل کرده اند.

عضو شورای نگهبان در پاسخ به مطالبه انتشار مذاکرات بررسی صلاحیت ها:

دولت هم باید مذاکرات در مورد مرغ را منتشر کند!

هادی طحان نظیف، عضو حقوقدان شورای نگهبان در واکنش به اظهارات حسام الدین آشنا که خواسته بود مشروع مذاکرات شورای نگهبان درباره رد صلاحیت ها منتشر شود، نوشت: «معیار های بررسی صلاحیت که در سال ۹۶ به طور رسمی اعلام شده اما شاید بهتر این باشد که مشروع مذاکرات هیأت محترم روز بران در خصوص کمبود مرغ و تخم مرغ فعلا منتشر شود تا مردم بدانند دولت محترم چرا در تأمین دو قلم کوچک معیشتی تا این اندازه ناتوان است. درد مردم فعلا مرغ و تخم مرغ است جناب آشنا!»

خطیب زاده:

لاوروف ۲۴ فروردین به تهران سفر می کند

سعید خطیب زاده، سخنگوی وزارت خارجه از سفر سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه به تهران در تاریخ ۲۴ فروردین ۱۴۰۰ خبر داد. رایزنی در خصوص ابعاد مختلف روابط دو جانبه، مسائل منطقه ای و ویژه آخرین تحولات قفقاز، سوریه، یمن، افغانستان، همکاری های دو کشور در مجتمع منطقه ای و بین المللی و همچنین موضوعات مهمی از جمله برجام، مقابله با اقدامات یکجانبه و تحریم های غیرقانونی آمریکا از مهمترین محورهای مذاکرات دو وزیر امور خارجه در این سفر خواهد بود. به گفته خطیب زاده، این سفر در چارچوب رایزنی های سیاسی وزرای امور خارجه دو کشور و بنا به دعوت محمد جواد ظریف انجام خواهد شد.

اوکراین و کانادا برای آغاز دور جدید گفت و گو ها با ایران آماده می شوند

به گزارش ایسنا، به نقل از سایت وزارت خارجه اوکراین، دیمترو کولبا، وزیر خارجه اوکراین در گفت و گویی تلفنی با مارک گارنو، همتای کانادایی خود در خصوص اقدامات پیش از آغاز دور جدید گفت و گو ها با ایران پیرامون هوپیمای اوکراینی صحبت کرده است. در بیانیه وزارت خارجه اوکراین آمده است: «طرفین بر اولویت پایدار دستیابی به عدالت برای قربانیان و بستنشانشان و اطمینان حاصل کردن از حمایت مجازات افرادی که مسئول این تراژدی بوده اند، تأکید کردند.»

مشارکت برای رهبری «اهم» و انتخاب اصلح برای ایشان «مهم» است

کسانی که در فتنه بودند نباید انتظار تأیید صلاحیت داشته باشند

باهنر درباره گفته های طیفی از اصلاح طلبان مبنی بر رویکرد سیاسی شورای نگهبان در بررسی صلاحیت ها در قبال جریان اصلاحات گفت: این ادعای اصلاح طلبان که نیرو نداریم و آدم نداریم چندان قابل قبول نیست چرا که بالاخره کسانی که در ایجاد فتنه نقش داشتند و به آن کمک کردند نباید انتظار تأیید صلاحیت

به گزارش اعتماد آنلاین، محمدرضا باهنر در این خصوص افزود: این صحبت ها هم پیامی به دوستان معتدل اصلاح طلب بود که رهبری موافق حضور همه جانبه آنها در انتخابات است و هم پیامی به شورای نگهبان درباره اهمیت برگزاری انتخابات با مشارکت بالا و هم پیامی برای برخی از دوستان اصولگرا که منتظرند تا فقط برای آنها فرش قرمز پهن شود.

اتحادیه اروپا پس از نشست کمیسیون برجام:

تماس ها با طرف های برجام و آمریکا افزایش خواهد یافت

در این بیانیه آمده است: «امروز جمعه دوم آوریل، نشست مشترک کمیسیون برجام به صورت مجازی برگزار شد. طبق مفاد برجام، کمیسیون مشترک مسئول نظارت بر اجرای توافق است. این نشست به ریاست «نریکه مورا» معاون دبیر کل سرویس اقدام خارجی از طرف «جووز بول» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و با حضور نمایندگان چین، فرانسه، آلمان، روسیه، بریتانیا و ایران در سطح معاونان و مدیران سیاسی وزرای امور خارجه برگزار شد.»

در راستای بیانیه مشترک وزرا مورخ ۲۱ دسامبر، اعضا چشم انداز بازگشت کامل ایالات متحده به برجام را مد نظر قرار دادند و آمادگی خود را برای بررسی موضوع با نگرش مثبت و در یک تلاش جمعی مورد تأکید قرار دادند. شرکت کنندگان همچنین بر تعهد خود برای حفظ برجام تأکید و درباره نحوه اطمینان از بازگشت به اجرای کامل و موثر آن بحث کردند.

این بیانیه می افزاید: شرکت کنندگان توافق کردند نشست کمیسیون مشترک را در وین هفته آینده ادامه دهند تا به طور واضح اقدامات مرتبط با برداشته شدن تحریم ها و اجرای (توافق) هسته ای را از جمله از طریق تشکیل جلسات گروه های کارشناسی مربوطه مشخص کنند.

اتحادیه اروپا در بیانیه ای بعد از نشست مجازی دیروز کمیسیون مشترک برجام، اعلام کرد طرف های توافق بر تعهد خود برای حفظ برجام تأکید و درباره نحوه اطمینان از بازگشت به اجرای کامل و موثر آن بحث کردند.